# ДЗЯННІЦА

**Вестка Беларускага Нацыянальнага Камісарыяту.**

*Асобны №. каштуя усюды 35 кап.*

№ 24

| | ГАЗЭТА КАШТУЯ: | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | На 12 мес. | На 9 мес. | На 6 мес. | На 4 мес. | На 3 мес. | На 2 мес. | На 1 мес. |
| У Расеі | 15р.—к. | 11р.50к. | 8р.—к. | 5р.20к. | 3р.90к. | 2р.60к | 1р.30к. |
| За граніцу | 20р.—к. | 18р.—к. | 12р.—к. | 8р.70к. | 6р.—к. | 4р.—к. | 3р.—к. |

Калі выпісваецца разам некулькі №№, та робіцца уступка на 20%.

**Перамена адрысу каштуя 50 кап.**

**Радакцыя і Адміністрацыя: Масква, Паварская, 52.**

Масква, 1918 г. 9 Аугуста. Выходзіць ня меньш чатырох разоу у месяц. І-й год выданьня.


**27 с/м. коллегией Народнаго Комиссариата по Национальным дѣлам управляющим дѣлами Бѣлорусскаго Національнаго Комиссаріата утвержден тов. І. В. Лагун, а тов. его т. А. Х. Устилович. 19 с/м. т. І. В. Лагун, принял дѣла по управленію Бѣл. Нац. Ком. от врем. упр. т. А. Х. Устиловича.**

---

**У скорум часе у Смаленску пачне выходзіць беларуская газэта „РУНЬ“ выданьня Смаленскага атдзелу Бел. Нац. Кам. Адрыс: Смаленск. Вял. Казанская 14.**

---

**У Смаленску адчынян атдзел Беларускага Нацыянальнага Камісарыяту, які змешчаяцца па Вял. Казанскуй, д. 14. Камісарам назначан т. Замойскі.**

**Тамтэйшых і блізшых беларусау просяць звяртацца па усім справам у Смал. атдзел Бел. Нац. Кам.**

---



---

### ПРИКАЗ
### ЦЕНТРАЛЬНОЙ КОЛЛЕГІИ О ПЛѢННЫХ И БѢЖЕНЦАХ.

19-го іюля 1918 года.

№ 68.

**Всѣм мѣстным коллегіям о плѣнных и бѣженцах, всѣм начэвакам, всѣм Р. Н. З., всѣм З. К.**

В виду заключеннаго с Германіей новаго соглашенія о том, что всѣ германскіе военноплѣнные, будь они здоровые или инвалиды должны обмѣниваться голова за голову на здоровых русских военноплѣнных, при чем сверх того, Германіей должны с возможной быстротой освободиться и наши инвалиды, Центральная Коллегія о плѣнных и бѣженцахъ предписываетъ:

1) Освидѣтельствованіе германских военноплѣнных на предмет установленія инвалидности прекратить.

2) В виду обстоятельства Германіи по окончаніи обмѣна военноплѣнными голова за голову продолжать эвакуацію русскихъ военноплѣнных из Германіи в нынѣ происходящем масштабѣ—принять всѣ необходимыя мѣры къ ускоренію эвакуаціи военноплѣнных германцев, согласно указаніям Центральной Коллегіи.

3) В виду того, что задержка эвакуаціи германских военноплѣнных из мѣст, угрожаемых чехо-словацким и бѣлогвардейским возстаніем, может имѣть послѣдствіемъ перерыв ея на неопредѣленное долгое время. **Имѣть особое попеченіе** о правильномъ ходѣ эвакуаціи и неукоснительно исполнять всѣ приказанія Центроплѣнбѣжа внѣочередной эвакуаціи отдѣльныхъ угрожаемых районов.

4) В виду того, что мѣсто освобождаемых нами германских плѣнных, на родину, фактически возвращаются наши инвалиды и гражданскіе плѣнные,—принять по отношенію к эвакуаціи германских гражданских плѣнных порядок, изложенный въ пунктах 2 и 3.

5) Отмѣна настоящим приказом освидѣтельствованія не лишает права серьезно-больных военноплѣнных и гражданских плѣнных на отправку санитарными поѣздами. Право это предоставляется, по заявленію больных, врачебными комиссіями при мѣстных коллегіях о плѣнных и бѣженцах (эвакуаціонных пунктах), лица, инвалидность которых засвидѣтельствована до изданія настоящаго приказа, не нуждается в новом освидѣтельствованіи для пріобрѣтенія права на проѣзд санитарным поѣздом.

6) В виду обязательства Германіи взамѣн освобождаемых из плѣна болгарских и турецких военноплѣнных временно возвращать русских здоровых плѣнных из Германіи (до устройства обмѣна непосредственно съ Болгаріей и Турціей), болгарскіе и турецкіе военноплѣнные и гражданскіе плѣнные приравниваются къ германским плѣнным

Предсѣдатель Центральной Коллегіи
**І. Уншлихт.**

---

## Масква, 9 аугуста.

Варта толькі дзе кольвячы контарравалюцанэрам — белгвардзейцам, ці папіхачам французскае ды англіцкае буржуазеі, як то есць чэха-славакі, зрабіць той ці іншы пасьпех у мяцяжы супроць расейскае равалюцы, супроць бальшавікоу, як іх раднякі [illegible] духу і па крыві, вымушаныя тым ці іншымі варункамі аставацца б[illegible] рухавасці—ліхамысла і самада[illegible]льна пачынаюць цешыцца і [illegible]адзеяцца. Дзе тайком, а дзе і пас[illegible]ялей, вылазяць гэты гадзюкі са [illegible]ваіх ціомных шчэлак і пачынаюць гульчэй шумець. У апошнія часы, калі скуткам ціжарных варункау агульных спрау Расейскае Равалюцыі сталася тоя, што чэха-славакі забралі перш Сімбірск, потым Екацярынбург, а англічаня Анегу—вясельлю чорнай сіля німа меры. Усе наглей і боляй адчынята выказвая яна свае думкі, у якіх ня сцяражэцца выкладаці усей зненавісці свавей супроць сучасных парадкау. Ды і мала таго, што сама нечысць ушчыная гатовіцца да малюючаго у яе уражэньні сьвята свайго, яна тужыцца і стараяцца пралазіць да працоуных грамад народу і падбухторваць іх... Той цяжкі момант, які прыходзіцца пераживаць Сацыялістычнай Радавай Распубліца Расеі—добра азнаецца імі і да дробкі бярэцца у рашчот. Голад і пасяганьня іназемных хіщнікау—жалезным колам аперазалі вострау самае слабоднае стараны, хоцючы зацьміць яго хмарамі буржуйна-чорнасотніцкай улады—вось куды устрэмляны праւныя вочы. Толькі цяпер можна збурыць панства працоунаго народу! Вось самы рупны і няадкладны кліч усіх варагоу народу. І гэты кліч свой прагалашаюць яны па усім абшары Расеі, надзеючыся на тоя, што стомляны голадам і доугім натугам у палітычнуйпрацы ен, гэты працоуны народ, нядбайна паглядзіць на гэта, прапусціць між вушы апаску ля свайго панаваньня і будзя ціха сачыць. „Ужо відаць, як забірая яго стома, як траціць ен равалюцыйны пыл!“ суцяшаюць сябе усе супроць равалюцанэры, уся буржуазея. і памешчыкі прабуючы патужыцца, паперці на свайго ворага расейскую радавую распубліку

Ціж дастаняцца ім ад іх турбацы што кольвяк? Гэта залежыць толькі ад цябе, працоуны народ, бедны селянін і рабочы! Цяперашні цяжкі час прызывая вас на апошні акзамін, на апошняя выпрабаваньня тваіх свабодалюбія, клясовай сілы і свядомасці, сацыяльнаго пачуцьця і прыхільнасці да равалюцыі і яе устаноу. Калі вытрываяш гэты цяшкі акзамінт, працоуны народ, дакажаш сваімі сведомасцю і правідкасцю будучыны верную ацэнку палажэньня, та усе рашчоты чорнай сілы разабюцца у прах. Каліж у цябе ня топіць мудрасці вылічыць вартасць і значнасць ля цябе жыцьця і панаваньня вялікай і багатай цэннасці цяперашняго парадку—та варагі твае засьвяткуюць, надзеушы на цябе прыгонны ланцуг! Думаяцца і верыцца, што яшчэ заучэсня паднімаяцца радасць у варожум станя, у станя цемных сілау. Равалюцыйны пэнт ня пакінуу яшчэ цябе, працоуны народ, сіла твая яшчэ ня растала! Яшчэ кіпіць у табе полымя адвагі і гатоунасці збараніць вялікую заваеву равалюцыі—сваю уладу. Мала гэтаго—хопіць, трэба верыць, у цябе мочы і задушыць усе варожыя сілы, змясці з зямлі наукола іх. Дык абуджай хуччэй іх, лучы у купу, работнік і сілянін, ня прапускаючы урочнаго часу! Калі хочаш

быць панам жыцьця, а ня рабаком, дык ня давайся нядбайна падпасці уладзя супроць равалюцыйнай буржуазеі і царскіх служкау! Сваім уздымам задушы іх дачасную наглую весяласць і гукні, падмацоуваючы дзелам свой гук: „Смерць вам, праклятыя“!

## Ратуюць сваіх.

Больш як месяц таму назад, як раз на 2 ліпня былі назначаны у г. Нэвялю Вітабскае губэрні перамовы між прадстаунікам нямецкае уласьці і Расейскаго работніча-селянскаго ураду аб перанясеньні дэмакарцыйнае мяжы на усход да Смаленску. Гэтыя перамовы былі адложаны да 9 ліпня. а потым зацягнуліся да апошніх часау ды нічога ня далі дзеля немцау, і пытаньня аб рубяжу на усходзя па славам п. Р. Скірмунта — пытаньня будучыны.

Нас цікавіць ня тоя, што былі гэтыя перамовы, што яны ні да чаго ня дайшлі. Цікауны толькі тыя прычыны, праз якія усіо гэта зрабілася. А прычыны жадань „Мінскаго ураду“ пашырыць сваю быт-нам уласьць на усю Беларусь у яе этнаграфічных рубяжох і праз гэта аб'еднаць яе. У натта разумнуй галаве п. Р. Скірмунта, Я. Варонкі і іншых „кіраунічых“ Беларус'ю яшчэ да гэтых часау прымаяцца idee fixe аб самаадзначэньні і самаапрадзяленні беларускаго народу па іхнюй паказцы пад абаронаю нямецкіх штыкоу.

— Самаапрадзеляйся, пакінь расейскі народ, ідзі з намі, а ня зробіш гэтаго, дык вось пабач, што табе будзя.

П. Р. Скірмунт крыху кратаяцца у бок і з-за яго спіны паглядая нямецкая каска з бізуном і „фузіяй“ у руцэ. Гэтая каска няпрыемна паглядая, і іой усіо роуна на каго замахнуцца бізуном, ліш бы яе ужахнуліся і дрыжалі перад сю. А як п. Скірмунту трэба, каб народ ужахнуся, трэсся і маучау, як яго грабіць, львоўянь, атбіраюці усіо, чаго іон жадау, та п. Скірмунт і усе яго патурайцы на сабачы дінуюць у вочы нямецкаго каменданта і садзяцца перад ім на заднія лапы і просяць... просяць, каб звярнулі ім усіо згубляное імі праз равалюцыю, ды ня толькі ім, але і іхнім сваяком, якія засталіся у мейсцох, ня занятых немцамі і яшчэ ня „самаапрадзеляных“. Шкода іх бедных, яны усіо яшчэ знайходзяцца пад уладаю „мужыкоу“ усіо ніяк ня могуць вярнуць сваіх маіонткау і дабра. Трэба ж спагадаць аб іх, трэба далучыць астатнюю Беларусь да сябе, каб мець магчымасць ня толькі трасці бязсільня кулакамі, але каб і удырыць моцна, да крыві і спагнаць усю сваю злосьць.

Вось дзеля гэтаго п. п. Скірмунты, Варонкі і інш і прагуцца да таго, каб далучыць да сябе усю Беларусь, нікольки ня лічучыся с тым, ці жадая таго не працоуны народ, на яком трымаяцца усіо жыцьціо і палітыка. Калі п. Скірмунту вядома (а ня вядома, та мы яму скажам), уся тая ускраіна, на якую іон працягвая сваю руку, ня хоча йсці пад нямецкі уціск і панскі прыгон, трымаяцца цеснаго злучэньня з расейскім равалюцыйным народам. Уся Вітабшчына, вольная ад захапляньня Магіліоушчына і уся Смаленшчына агульня кажуць аб сваей ненавісці к „Незалежнасці“ мінскіх прыгоншчыкау, якія прадаліся і прадаюць народ у рукі нямецкіх шуцмапау.

Калі яны ня лічацца с жаданьнямі народу, а толькі усю сваю надзею і права ускладаць на сілу іназемных штыкоу, та як прыдзя час і народ возьмя у рукі аружжо, іон гэтак сама ня будзя лічыцца з імі і зробіць тое, як трэба злыдням і варагом, горшым, чымся самы немцы.

М. Н.

## Акцяберская Равалюцыя і беларусы.

У справя аховы і падтрыманьня заваёу акцяберскай равалюцыі—вялікую вагу мае беларускі працоуны народ. З яе прыходам, як быццам і трэба было, каб увесь час пабуджыся з-заду, пакорны і рабаковы беларускі селянін, заняу пачэсная мейста у забароня вялікіх спрау усясьветнаго працоунаго народу. Нібы ачуу ён цалкам (я кажу як аб грамацкум з'явішчу) усею сваею аграмадаю, што час яго прышоу і узнес на яго гэты пачэсны абавязак. Ужо перад акцяберскаю равалюцыяю бальшавіства сярод беларусскаго народу мела вялікую спагаду. Выбары у Установчы Збор ад Мінскай, Вітабскай і Смаленскай губэрняу далі траха палову дапутатау бальшавікам. Рады губэрскія, паветовыя—суйздром к гэтаму часу сталі бальшавіцкімі, асобна Мінская, Вітабская, Слуцкая, Аршанская, Невяльская ды іншыя. Каліж зрабілася акцяберская равалюцыя, у якой вялікую вагу сайгралі матросы, дзе большасць беларусау, та яна была на Беларусі стрэчана з радасцю і прыхільнасцю сярод сялян. Нікому другому сялянства, апроч бальшавікоу, ня верыла. У яго нават злажылася асобна цікавая паразуменьня, якоя казала: бальшавік—гэта бедны чалавек. А бедны толькі і есць абаронца бедных. Ім жа дарага тая партыя, якая ставіць сваею мэтаю паляпшэньня палажэньня працоунаго беднаго народу. А гэтай партыяй есць—бальшавіцкая. Гэта паразуменьня зразу перадалося усяму беларускаму працоунаму народу, які ужыу яго да таго, што усос у сваю душу і цела. У яго цяпер адна мэта—бараніць бальшавікоу і іх палітыку і быць самому імі, бо' бяз гэтаго ен бачыць гібяль равалюцыі. Выходзячы з гэстаго, мы бачым, што, напрыклад, усе матросы у Кранштаця—беларусы, шчырыя прыхільнікі і абаронцы сучаснаго становішча ды сирэс бальшавікі. Чырвоная армія у большасці складаяцца з беларусау. Шмат маяцца адмысловых на адказных мейстох служачых атрадау з беларусау. Укажу на пецярбурскі—камуністычны. І службу яны работніча-селянскаму правіцяльству нясуць шчыра і чэсна, ніяк няуступаючы латышам.

Пры гэтум трэба дадаць, што пачуцьціо інтарнацыянальнасці сярод беларусау надта магутна. Мала можна знайсці такіх шчырых бальшавікоу, якія б пераважывалі б у сябе нацыянальны пахіл над інтарнацыянальным, як то было калісці сярод украінцау і цяпер можна бачыць у някаторых нацыянальнасцяу. Трэба сапрауды сказаць, што заваевы акцяберскае равалюцыі бліжэй датыкнуліся пачуцьця, працоуных народау латышскаго і беларусскаго, ніш другіх. І есць ведама, што гісторыя Расейскай равалюцыі ня забудзя адмеціць на сваіх страніцах гэтаго значнаго з'явішча, а працоуны народ другіх нацыяу с часам аслабанены ад прыгону свае буржуазеі, скажа шчырая „дзякуй вам таварышы, беларусы! У свой час вы цьверда стаялі на варця аховы вялікае справы, калі яна была пад пагрозаю нязлічаных яе варагоу. Вы многім памаглі дацягнуць яе да нашых дзен. Дзякуй!“

Стары С.-Д.

## Положение Белорусской школы.

На заседании государственной комиссии по просвещению 27 июля в качестве главного вопроса в порядке дня стал вопрос о сохранении и финансировании учебных заведений в оккупированных областях.

Краткий доклад делал М. Н. Покровский.

Белорусское учительство указывает, что если не поддержать белорусской школы, она исчезнет. Ее захватывают польские помещики и ксендзы. Немцы садят своих учителей из унтер-офицеров.

Кредиты на Белорусскую школу есть и проще всего было бы их переслать, но согласно декрету за демаркационную линию нельзя посылать более 500 руб., а посылаемые деньги германские власти систематически перехватывали, под предлогом якобы того, что они пересылаются на противогерманскую агитацию. Перед Ком. Просвещения встает задача убедить Комиссариат Финансов частично отменить декрет и во всяком случае разрешить пересылку кредитов на содержание Белорусской школы, а вместе с тем путем дипломатических переговоров добиться отказа от конфискации пересылаемых денег, тем более, что с Германией отношения улучшаются. В ближайшее время необходимо выработать и провести декрет об отпуске кредитов на Белорусскую школу.

Большое впечатление произвело выступление руководителя белорусского комиссариата, который нарисовал безотрадную картину положения белорусской школы. Из Белоруссии несутся вопли, ужасы и крики. Во главе „незалежной“ Белоруссии стали какие-то самозванцы. Школа вконец разрушена, учительство частью разбежалось, частью эвакуировано. Белорусская школа всегда была общерусской и не может не быть таковой. Белорусское учительство идет по революционному пути и его тоже нужно поддержать. С закрытием общерусской школы придет польская школа и проникнет немецкое влияние. Немцы уже ждут естественной смерти общерусской школы и готовят сваих учителей. Один немецкій профессор уже написал белорусскую грамматику.

Само население натерпевшееся всяких ужасов и издевательств, ждет не дождется Советской власти.

В этом же духе высказывался представитель Белорусскаго учительства, который также подчеркнул, что отношение белорусскаго учительства к Советской власти хорошее.

Принята резолюция, согласно которой кредиты должны быть отпущены, но вместе с тем должен быть наложен правильный надзор и организован институт инструкторов для белорусских школ.

## З цыклю „Зоу будзячы“.

*(Ахвяруяцца т. т. Я. Петровічу, А. Усціловічу і Я. Логуну)*

I.

### ЗВОН.

З гары высокае званіцы
Званы будзяча загулі.
І гуд чырвоны іх імчыцца
Па току спячае зямлі.
Дрыжыць вакол ціша глухая,
Трасе паветра медны гуд
І усе, што спіць, ён паднімая
Вакол сябе, і там, і тут.
„Уставай, хто спіць“! у звоня чутна
Размова гучных вахкіх слоу...
„Скідай свой сон ліхі атрутны,
Цягучы сон даугіх вякоу“
І удыр за удырам шле званіца,
Спушчая у ніз з сваіх прытул
Шарэнгам роуным, чарадзіцай
Усе боляй гучны звоншы гул.
І рэжа ён паветра строма
Качая хвалямі бары,
Ад нізу рвецца скрутным узломам
Да рэзва з'яючай зары.
Яшчэ мамэнт і гудам звону
Здасцца неба страсяне
Ды зоу разгорняцца чырвоны
Па усіой зямлі і вышыне.

II.

### ПОЛЫМЯ.

Паглядзі, як пылая-гарыць
Няаглядны абшар небасхілу!
У крывавым агню з дзікай сілай
Пук за пукам іскраны ляціць.
Й німа места зусім навакол,
Дзеб палючы іх дожж ня скідауся,
Дзеб чырвоным агнём ня узгарауся
Аперазаны отцемам дол.
Языкі агнявыя наусцяж
Нырпаляюць па ціомным масцінам
І гарачым спаляючым клінам
Зніштажаюцьсхаваны цемняж.
З замаркотных пахмурых бароу
У агні гэтум сонца усходзя
І прыгонным людзям волю родзя,
Асвянчаючы злітую кроу.

Цішка Гартны.

## Бѣлорусское Научное Общество въ Москвѣ.

Въ Воскресенье 14 іюля н. ст. въ помѣщеніи Педагогическаго Института имени Шелапутина состоялось первое публичное засѣданіе Бѣлорусскаго Научнаго Общества. Присутствовало болѣе ста человѣкъ.

Проф. Пичета въ своемъ вступительномъ словѣ подробно остановился на культурной отсталости бѣлоруссовъ, въ которой онъ видитъ одну изъ главныхъ причинъ нынѣшняго порабощенія Бѣлоруссіи нѣмцами. Такую страну, которая не имѣетъ своей книги, своихъ научныхъ трудовъ, своего университета, легко поработить. Бѣлорусское Научное Общество и имѣетъ своими цѣлями: поднятіе культурно-національнаго самосознанія бѣлоруссовъ, привлеченіе наиболѣе широкихъ круговъ бѣлорусскаго Общества къ культурному строительству края и объединеніе въ одну семью разрозненныхъ нынѣ великоруссовъ, малороссовъ и бѣлоруссовъ.

Послѣ краткаго привѣтствія представителя Бѣлорусскаго Юридическаго Общества, отъ имени Московской Бѣлорусской Народной Громады Общество привѣтствуетъ Цвикевичъ, который далѣе указываетъ, что нѣмцы часто обращаются съ просьбами дать тѣ или иные матеріалы, которые свидѣтельствовали бы о правѣ бѣлоруссовъ на собственную государственную жизнь. Но, къ сожалѣнію, ничего дать нельзя. Съ тѣми же требованіями обращаются и украинцы, которыми даже присвоенъ Литовскій Статутъ, будто бы имѣющій, по ихъ утвержденіямъ, малорусское происхожденіе. Для защиты правъ Бѣлоруссіи, для сохраненія ея единства, что должно быть общею для всѣхъ обязанностью, необходимо стремиться къ возсозданію края во всѣхъ отношеніяхъ; при этомъ надо отмѣтить, что бѣлоруссы въ обстоятельствахъ переживаемаго времени нисколько не повинны. Необходимость работы диктуется самымъ ходомъ событій, когда Литва и Польша стремятся оторвать чисто бѣлорусскія области, когда во внутреннюю жизнь народа, въ управленіе вмѣшиваются нѣмцы, когда вся власть фактически находится въ рукахъ послѣднихъ. Въ конструированіи власти на Бѣлоруссіи нѣмцы встрѣчаютъ большія затрудненія, такъ что изъ-за отсутствія бѣлорусскихъ научныхъ силъ нѣмцы должны отдавать власть надъ Бѣлоруссіей въ руки поляковъ. Обратясь съ привѣтствіемъ къ вновь зарождающемуся Обществу, г. Цвикевичъ указываетъ на цѣль его—это дифференціація научной дѣятельности.

Отъ имени Московской Бѣлорусской Соціалистической Грамады Общество привѣтствуетъ г. Дыло, который въ своей рѣчи указываетъ на разрозненность бѣлорусскаго народа, на его нужды. Работа захватила и верхи, но только тогда можно будетъ считать дѣло поставленнымъ правильно, когда создастся интеллигенція изъ самого народа. Тогда Бѣлоруссія сумѣетъ охранить и защитить себя собственными силами.

Тов. Жилуновичъ отмѣчаетъ, что Бѣлорусское движеніе не было интеллигентскимъ, а чисто народнымъ. Верхи вовсе не принимали въ немъ никакого участія, несмотря на то, что свою образованность получили именно на средства народа. Общество и принесетъ пользу и выполнитъ свои задачи, если сумѣетъ отдать свои знанія, свой трудъ народу, вскормившему каждаго изъ членовъ его.

Проф. Любавскій прочелъ докладъ, въ которомъ онъ вкратцѣ изложилъ основные характерные этапы исторіи Бѣлоруссіи, начиная отъ кривичскихъ поселеній, колонизаціи края и эмиграціи изъ него подъ вліяніемъ угнетенія со стороны литовско-польскихъ пановъ и кончая религіозными гоненіями и преслѣдованіями какъ со стороны Польши, такъ и Россіи съ Николая I. Въ концѣ доклада проф. Любавскій слегка коснулся положенія просвѣщенія въ краѣ, которое было заброшено до послѣднихъ лѣтъ, когда было введено земство. Цѣлью Общества и будетъ пойти навстрѣчу нуждамъ Бѣлоруссіи въ отношеніи про

## АД РАДАКЦЫІ.

Рукапісы, якія прысылаюцца ля друку, павінны быць чытальна напісаны на адным боку паперы.

Няпрынятыя рукапісы звяртаюцца аутарам, калі ля перасылкі будзя прыслана марка. Малыя рукапісы ня варочаюцца зусім.

**РАДАКТАР ПРЫМАЯ ад 11 да 5 г.**

Радакцыя і Адміністрацыя: Масква' Паварская, 52, тал. 1-51-63·

свѣщенія и созданіе научнаго центра. Свою опору Общество видитъ только въ бѣлорусскомъ народѣ.

Приватъ-доцентъ Урсыновичъ прочелъ докладъ о положеніи въ настоящее время бѣлорусской школы, которая вслѣдствіе войны находится въ совершенномъ упадкѣ. Многія учебныя заведенія были эвакуированы и разбросаны по различнымъ мѣстностямъ Россіи, и въ настоящее время со стороны Россіи и Украйны дѣлаются попытки совершенно ассимилировать ихъ. Еще въ худшихъ условіяхъ находятся оставшіяся на мѣстахъ школы, которыя идутъ къ вѣрному упадку. Нѣмцы стремятся падающую школу замѣнить нѣмецко-бѣлорусской при всемъ отрицательномъ отношеніи къ этому мѣстнаго населенія. Бѣлоруссія связала духовно съ Великороссіей, и поэтому германизація школъ на Бѣлоруссіи и недопустима и невозможна. Для сохраненія школы на Бѣлоруссіи необходима своевременная и достаточная матеріальная поддержка ея.

Въ заключеніе были прочитаны нѣкоторыя изъ произведеній бѣлорусскихъ писателей и поэтовъ.

Съ своей стороны мы пожелаемъ плодотворной и успѣшной работы вновь создаваемому Обществу на пользу родного края, пожелаемъ, чтобы всѣми труженками этого общества руководила высокая цѣль помощи трудовому обездоленному до послѣднихъ дней бѣлорусскому селянину. Общая русская революція создала новую эпоху въ исторіи государства, эпоху народовластія, къ которому перейдутъ постепенно всѣ народы. Если Бѣлорусское Научное Общество въ своихъ трудахъ будетъ стоять на точкѣ такого пониманія переживаемаго момента, то ему предстоитъ широкая и плодотворная дѣятельность.

И. П.

## Резолюція

**по вопросу о Комитетахъ и организаціяхъ помощи бѣженцамъ.**

Обсудивъ вопросъ о якобы существующемъ еще Гродненскомъ Комитетѣ Общественныхъ организацій для оказанія помощи бѣженцамъ Гродненской губерніи, Всероссійскій Съѣздъ бѣженцевъ изъ Бѣлоруссіи, выяснивъ изъ рѣчей многихъ ораторовъ крестьянской и рабочей бѣдноты, что вся дѣятельность Комитета была направлена всецѣло въ пользу имущаго класса, причемъ бѣлорусская бѣднота была имъ совершенно забыта, постановилъ:

Всѣ дѣла, имущество, денежныя суммы и полную отчетность передать въ Бѣлорусскій Національный Комиссаріатъ и поручить послѣднему создать ревизіонную Комиссію для ревизія дѣлъ и денежныхъ суммъ Комитета и, если окажутся послѣ ревизіи тѣ или другія злоупотребленія, виновныхъ привлечь къ отвѣтственности.

Равнымъ образомъ поручить Бѣлорусскому Національному Комиссаріату совмѣстно съ другими Національными Комиссаріатами войти съ представленіемъ въ Совѣтъ Народныхъ Комиссаровъ о созданіи Комиссіи для образованія отчетности и дѣлъ всѣхъ прежде существовавшихъ Комитетовъ и организацій объ оказаніи помощи бѣженцамъ, такъ какъ почти всѣ существовавшіе при коронованномъ тиранѣ и при буржуазномъ правительствѣ Керенскаго Комитеты совершенно не заботились объ улучшеніи быта бѣженской бѣдноты, а всегда отзывчиво шли навстрѣчу имущему классу бѣженцевъ изъ лагеря зубровъ помѣщичьяго и высшаго чиновничьяго класса романовскихъ слугъ.

## З „Незалежнае" Беларусі.

*(Караспадэнцыя).*

Мінск.

Справы у нас кепскія. Сварка і грызня вялікія. „Міністры", фон Аляксюк са Скірмунтам гоняць з рады і тых сацыялістау, якія яшчэ у ей есць і нікому няшкодныя. На апошнюм засяданьні, якоя цягнулася тры дні, 9, 10 і 11 ліпня прыняу цэнтр (Аляксюк і Скірмунт) шмат прадстаунікау правінцы (разумеяцца не сацыялістау) у склад рады; правалілі тады сацыялістау усіх. Здзеку і насілля пры галасаваньні было гібяль. Фон Аляксюк узяу Скірмунта у свае рукі і Скірмунт толькі яму аднаму і верыць і на ім апіраяцца. У „правіцяльстве" толькі і клапоцяцца, што аб пэнсі, аб грашах, аб гонары, на каторыя вельмі ласы нашы кар'ярысты і прахадзімцы, усе радцы: Аляксюк, Уласау, Лявіцкі, Заяц, Казімір Цвірка-Гадыцкі, Смоліч і ім падобныя жулікі і прахвосты. Калі і набярэцца парадачных людзей, та дужа мала. Бывшыя сацыялісты Смоліч, Заяц і Лявіцкі—кланяюцца у ногі Скірмунту форменна. Гэткай нізкасці, заісківаньня я яшчэ у жыцці ня бачыу. Толькі цяпер я зразумеу, колькі рабства мая у свавй душы беларус. Вось што дало нам прошлая! Ай, сумна мне, стыдна за беларусау! Са Скірмунтам немцы лічацца, бо ен добра гавора па нямецку! Але самі немцы уважаюць Скірмунта за паляка! Гэта я ад іх чуу ня раз...

На вядомую цялеграму, пасланую Вільгэльму, адказу яшчэ німа да сягоньняшняго дню. Што вы на гэта? Падумайця, я вам пасылаю ліст, павіншаваньня, а вы мне ні слова у адказ. За цялеграму з павіншаваньням, падзякай, дэкларацыяй— і нічога! Ці гэта празываяцца пашанаю ці пагардаю?

Немцы выгналі Беларускую Раду з губэрнатарскага дому 24 лютаго, забралі у Рады 160 тысяч рублеу грошы, харчоу на 6 тысяч, паперы і газэт, што былі у губэрнатарскім домі—на 20 тыс. І усяго гэтаго ня атдалі дагэтуль! Гэта ж грабеж, гвалт. Маняць толькі, што гэта будзя калісь заплачана. І на гэта Скірмунт нічога! А які склад міністрау—дзівецяся! Усе „беларусы", з народу, у якога німа буржуазеі!!!

Хржонстоускі—заядлы чорнасотнік-паляк, гэнерал Кандратовіч—заядлы чорнасотнік-кацап, Скірмунт—памешчык-паляк, Аляксюк—шляхтіч-спольшчаны—вось вам і „беларускі кабінэт"! Смех бярэ ды толькі! І гэткія паны гонюць сацыялістау—суменьня парлямэнту, каб... ім няперашкаджалі прадаваць і закабаліваць народ у прыгон. Прыгон, кажу смела, бо народ стогня, плаціць падаткі, адбіраюць ад яго палатно, пражу, шэрсць, апошнюю свінку, карову, прымушаюць кожнаго даваць 1 ф. масла на тыдзянь ды дзісятак яечак так сама. А апроч гэтаго селянін плаціць панам за пасечаны лес, бо немцы так загадалі. Я сам гэта бачыу, бо быу на весцы. У нас пекла на весца, мучэньня бедных людзей—а тут гульня у „незалежнасць", с катораго усе смяюцца!

Пане Радактар! Крычэця, пішэця, ізабліčайця зладзеяу, прахвостау, прашу вас, Богам умаляю! А найгоршыя за усіх прадауцы—гэта п. п. Аляксюк, Смоліч і Заяц! Гэта антыхрысты, кравапіўцы, хрыстапрадауцы! А былі ці звалі сябе сацыялістамі! Ня думайця, што усе тоя, што пішацца у мінскіх беларускіх газэтах „Беларускім Шляху" і „Вольнай Беларусі"—прауда. Газэты за свае грошы выдае сам Скірмунт. Дзеля таго Лесік (заместнік Скірмунта), Прушынскі, Уласау, Лявіцкі, Смоліч, Заяц і прудць да кар'еры: там і грошы, і гонар, і поуная міска каубасы з манапалькай. На шчасця газэты гэты чорнасотніцкія на вескі ня ідуць. „Беларускаго Шляху" прадаецца ня боляй 40 штук у дзень. „Вольная Беларусь" прадаецца праз тыдзянь 20—30 нумароу. Лік гэты праудзівы.

Пошта у нас ніякая ня ходзіць дагэтуль. Тэлеграф толькі ля немцау. Тэлефоны так сама. Паехаць у Ратамку, 10 верст, па чугунца—трэба браць пазваленьня, каторая немцы даюць праз 2—3 дні ды то ня надта ахвотна. Завялікія грошы усе тут зробіцця. Немяц прадажная душа, але за высокую цану. Тут беларусы, боляй чэсныя, залажылі беларускую с.-р. партыю. Сацыялістычную Грамаду пакінулі усе чэсныя сацыялісты і яна распалася. Кіраунік яе, Смоліч, пашоу кланяцца Скірмунту, прадаушы гэтым свой сацыялізм за памешчычыя грошы. Другія сацыялісты, Касцевіч, Лесік, Прушынскі, Заяц, Лявіцкая—усе зрабіліся слугамі Скірмунта. Усе яны цяпер у скірмантаускуй партыі, так званум цэнтру. Толькі Грыб шчыра стаіць за сацыялізму. На засяданьню 9 ліпня у Радзя Скірмунт агалашау сваю праграму, якую надрукавала толькі польская газэта „Dziennik Minski". Расейскаму „Мінскому Голосу" немецкая цанзура гэтай дэкларацыі Скірмунта надрукаваць ня дазволіла чамусці.

Гэткая праца Беларускаго правіцяльства! Але яна у гэтум ня вычэрпліваяцца. Паслухайця—што за пункт яе у Скірмунтаускаго кабінэту!

Скірмунт хоча аснаваць парцэляцыйны банк, скупляць маенткі, парцэляваць (дзяліць) іх і прадаваць... селянам. Капіталісты скачуць да неба з радасці, бо такі банк дасць ім у такі цяжкі на грошы цяперашні мамэнт ад 80—120%... чыстаго даходу! Адзін с капіталістау—палякоу сказау мне: „Skirmunt glowa ministerjalna, a my palacy napadali na niego. Bank parcaliacyjny—to najlepsza lokata kapitalu. Niech zyje Skirmunt"! Пішу даслоуна, бо гэта лепш за апісаньня ці крытыку! У дырэктары банку лезя падручны Скірмунта—фон Аляксюк. Другія міністры—Уласау, Лявіцкі і Смоліч—будуць у управя банку. Панама—ды годзі! Пане Радактару! Пішэця аб гэтым у „Дзянніцы" штодня. Раскрывайця прадажную пакасную працу гэтых злыдняу, прысосаных да беларускаго целу. Беларусь народная, чыстая, белая будзя вам дзякуваць за гэта. У нас тут калодкі на вуснах. Нямецкая цанзура на усе тут накладая калодкі. А між тым нельга апусціць так усе гэты подлыя паступкі, каб народ іх забыу і потым па чартасці адзякувау за іх таму, каму палежыць. Дык вось якія справы у нас дзеюцца: ці ж ня цікава аб іх ведаць кожнаму беларусу?

А.-Р-

## Въ Бѣлорусской Радѣ.

(Окончаніе).

6. **Юстиція.** Организація судопроизводства въ Бѣлорусскомъ государствѣ будетъ основываться на законодательствѣ Россійскомъ, пополненномъ циркулярами, вытекающими изъ жизни и обычаевъ мѣстныхъ. Для кодификаціи и обработки права будетъ учреждена спеціальная коммиссія, которая приготовитъ проектъ цѣлой судейской организаціи, со всѣми инструкціями, до касаціонной или сената включительно. Что касается языка правительственнаго-то, очевидно, имъ будетъ языкъ бѣлорускій, однако проведеніе его въ жизнь будетъ постепенно, ибо, какъ показала практика, насильственнымъ распоряженіемъ сразу достигнуть этого невозможно. Предварительно путемъ трудовъ слѣдуетъ создать сильную, свѣдущую организованную интелигенцію бѣлорусскую, которая постепенно будетъ преступать къ дальнейшему развитію языка и культуры Бѣлоруссіи.

7. **Просвѣщеніе.** Въ дѣятельности просвѣщенія Секретаріатъ будетъ стремиться къ укрѣпленію низшей и средней школы. Чтобы создать центръ знанія на Бѣлоруссіи, Секретаріатъ приложитъ всѣ усилія, чтобы еще въ этомъ году основать въ Минскѣ высшую школу-университетъ. Въ этомъ дѣлѣ г. Скирмунтъ сообщаетъ, что боевыя силы професорскія бѣлорусскія въ Кіевѣ заявили о своей готовности трудиться на нивѣ просвѣщенія въ Минскѣ. Основаніе въ Минскѣ высшей школы не представляетъ большихъ затрудненій и есть надежда, что осенью текущаго года дѣло Бѣлорусскаго Университета станетъ совершившимся фактомъ.

8. **Самодѣятельность Секретаріата.** Политической программой Секретаріата въ отношеніяхъ международныхъ, будетъ стремленіе къ достиженію полной самостоятельности и только потомъ можетъ быть разговоръ о томъ или иномъ союзѣ, съ какимъ либо изъ государствъ сосѣднихъ. Мысль о федераціи въ обстоятельствахъ нынѣшнихъ есть преждевременна, ибо федерація такая была бы скрытой анексіей со всѣми ея послѣдствіями. Секретаріатъ представляетъ себѣ ясно дѣло, что ни одно государство не можетъ существовать въ полномъ одиночествѣ, изолированное отъ сосѣднихъ государствъ, что взгляды натуры политической и экономической требуютъ надежнаго единенія съ сосѣдями; связь эта можетъ имѣть мѣсто только между самостоятельными единицами. Бѣлоруссія можетъ заключить союзъ только какъ свободная съ свободнымъ и равная съ равнымъ. Это есть дѣло дальней или ближней будущности и теченіе событій укажетъ путь по которому государство бѣлорусское пойдетъ въ своей международной политикѣ.

9. **Отношенія къ другимъ народностямъ.** Секретаріатъ стоитъ на платформѣ защиты правъ меньшинства и совмѣстнаго труда съ предстввителями другихъ народностей, поскольку онѣ искренно и открыто признаютъ бѣлорусскую государственность и право бѣлорусскаго народа быть хозяиномъ въ томъ краѣ. Секретаріатъ хорошо понимаетъ, что другія народности, населяющія бѣлорусскую землю обладаютъ значительной силой общественной, которую для блага Бѣлоруссіи слѣдуетъ использовать привлеченіемъ ихъ къ общей работѣ. Польская интелигенція, участвовавшая въ россійскомъ управленіи совмѣстность съ исправнымъ торговымъ аппаратомъ какимъ владѣютъ евреи могутъ оказать неоцѣнимыя услуги бѣлорусскимъ дѣламъ. Въ этомъ направленіи бѣлорусскій Секретаріатъ будетъ проводить политику народностей и усиленный трудъ дастъ желанные результаты.

Декларація новаго Секретаріата осталась принятой къ свѣдѣнію большинствомъ 22 голосовъ, противъ 8, при 6 воздержавшися отъ голосованія.

Въ составъ новаго секретаріата бѣлорусскаго, сформированнаго г. Р. Скирмунтомъ вошли:

Р. Скирмунтъ—предсѣдатель и секретарь по иностраннымъ дѣламъ; г. Хржонстовскій—финансов; генералъ Кондратовичъ—внутреннихъ дѣлъ и совѣтникъ секретаріата г. Алексюкъ.

## Резолюція

**О возмѣщеніи убытковъ, причиненныхъ войной.**

Всероссійскій делегатскій съѣздъ бѣженцевъ изъ Бѣлоруссіи, обсудивъ въ засѣданіи своемъ отъ 18 іюля с. г. вопросъ о возмѣщеніи убытковъ, причиненныхъ войной, и полагая, что бѣлорусскій трудовой народъ не сможетъ устроить и возобновить свою культурно-хозяйственную жизнь, разрушенную по винѣ имперіалистовъ и капиталистовъ всѣхъ странъ, считаетъ необходимымъ и справедливымъ:

1. Возмѣстить всѣ убытки, понесенные отъ войны трудовымъ населеніемъ всей Бѣлоруссіи, равно, какъ и другими народами, за счетъ всѣхъ государствъ, принимавшихъ участіе въ войнѣ.

2. Возмѣщеніе убытковъ должно быть произведено по курсу того времени, когда вопросъ этотъ будетъ разрѣшенъ окончательно.

3. Окончательное разрѣшеніе вопроса о возмѣщеніи убытковъ отъ войны должно прозойти въ международномъ масштабѣ на будущемъ мирномъ конгрессѣ народовъ, куда будутъ посланы и представители Бѣлоруссіи.

4. Для выясненія количества понесенныхъ убытковъ необходи... послать на

мѣста особую делегацію, въ составъ которой непремѣнно должны войти представители отъ мѣстнаго трудового населенія.

5. Въ виду ревакуаціи въ настоящее время и необходимости безотлагательнаго возстановленія разрушенныхъ хозяйствъ, Правительство Россійской С. Ф. Республики, въ федераціи съ коей находится Бѣлоруссія, должно произвести въ необходимыхъ размѣрахъ возмѣщеніе убытковъ теперь же въ счетъ окончательной ликвидаціи этой проклятой бойни.

* * *

Ты, мой браця родны,
Лапцікі абуяш,
Устаняш рана-рана,
Чуць дзянек ачуяш,
Й хутка выйдзяш у поля
К івацца з сахою
Ды гарэш да ночы
З сіукаю сваею.
Вакол лес зялены
Стаіць не шахнецца,
Рэхам твая песьня
У ем адазвецца.
Ты пяеш пра гора
Роднае краіны,
Па якой вітаюць
Вобразы руіны;
І што ты ня бачыш
Волі над сабою,
Над якою у'юцца
Хмары чарадою.
Працаю гаротнай
Век свой каратаяш,
А за працу гэту
Што ты атрымаяш?
Ты мой родны мілы
Гаяш дзень і ночы,
Усе шукаяш долі,
Колькі маяш мочы,
Покуль непадыдзяш
На той след шчасліві—
Дзе нішто ня трэба—
У цямрыне магілы.
Го, уставай, мой браця,
Скінь цiжар няволі,
З рук ды ног скаваных
Разарві аковы.

**Андрэй Юшкеіч.**

## У Беларусі.

У Мсціславе (на Магіліоушчыня) надзвычайная каміся ля барацьбы с супроць равалюцыяй арыштавала знатных местовых лівых с. р.: быушаго старшыню губэрскаго выпауняючаго камітэту радау Селіванава, быушаго губэрскаго камісара упутраных спрау Шэблу і быушаго завеДуючаго губэрскім зямельным атдзелам Репязькова. Вядзецца ачыстка чырвонае армі ат ненадзейных людзей.

Па віосках на Магіліоушчыня пачалі жаць. Ураджай усюды вышнэй сярэдняго.

У Горках адбыуся нядауна з'езд камітэтау беднаты Горацкаго павету Магілеускай губ. Гэты камітэты паспешна растуць па віосках. Нядауна залажыуся такі камітэт у самуй супрэчнуй да раваліоцыі Любавічскай воласці.

У Магіліоускуй губэрні, у часцы нязанятуй немцамі, пачалі строіць цяляфон, якім маюцца злыгаць усе паветавыя цэнтры губэрні. Агульная даужыня цяляфоннаго дроту—700 вер.

У Мінску пачалася закладка беларускай таргоавай палаты, якой немцы паабяцалі атдаць у рукі усю справу таргоулі. Заложаная так сама тарговая палата у Кіяве, спорна вядзе справу.

Назначаны Сакратарыятам Беларускай народнай распублікі консулам у Расеі А. Бурбіс, пабыушы у Мінску, адправіуся у Кіяу. Счым і чаго—ня вядома.

У Мінску супроць нова заложанаго Скірмунтам народнаго Сакратарыяту—расейскімі чорнасотнікамі, у кірунку з архіраям — вядзецца старанная варожная спрэчка. Скірмунтау кабінэт віпавацюць у поланізмя.

Старшыня першаго складу беларускаго Сакратарыяту Я. Варонка малюя патрэты беларускіх песьняроу і грамадзянскіх дзеячау і абляпляя сцены свае каморкі.

Беларуская Рада распусціла сама сябе на пабыуку. Утаміліся нябаракі. Хоць крыху трэба спачыць.

У Мінску зачынілася беларуская чорнасотніцкая газета „Беларускі Шлях“.

У Мінску арганізуяцца беларуская выстава імяні беларускаго дзеяча Скарыны.

## Аб усім па троху.

### З-заграніцы.

У Англі на восень маюцца адбыцца выбары у ніжнюю палату (парлямэнт). Вось ужо цяперака партыі выстауляюць сваіх кандыдатау. Між іншымі рабочыя ад сябе намецілі глауным чынам сацыялістау з бальшавіцкім напрамкам.

Буржуйныя газэты няведаюць што рабіць, настолькі забяспакоіліся тым, што у англіскіх рабочых пераважвая бальшавіцтва над згоднічаствам з буржуазеяю.

У апошні час стала ведама, што амерыканская буржуазея згадзілася зяпоэскаю на конт замешкі у расейскія справы.

Новы брытанскі ракруцкі прызыу, аб якім з надзеяй і абецанкамі казау Фрэнчузусім ня удауся. Фрэнч трабавау самай меняй 30,000 чал. у тры месяцы. Першы месяц, ня глядзючы на самы старэнны набор, дау меньш, ніш $^1/_{10}$ патрэбнаго ліку.

Няудауся прызыу і у Амэрыцца. Працоуны народ зусім ня хоча навязанах яму вайны. Гэта відаць із абвешчаные нядауна данных лічбы прызваных. За 6 месяцау у адным горадзя Нюіорку ухілілася ад прызау 2,000 чал. Паліца з гэтаго ліку 800 чал. злавіла і ад правілка у вастрог, дзе іх чакая суд, а астатніх залічылі у армію.

У Англі вядзецца забастоука рабочых, якія вырабляюць прылады да армі Гэта забастоука перш захапіла у Кавентры 12,000 чал. На другі дзень яна перакінулася у Бірмінгам і лік бастуючых дайшоу да 71,000 чал. Англіцкая правіцяльства страшыць, што пашле забастоушчыкау на фронт, калі яны адкажуцца ад работы. Аднак гэтаго рабочыя ня спужаліся і забастоука пашырылася да таго. што калі верыць весткам з г. Хрыстыяні (Нарвегя) хоць і патрабуючым падмацаваньня, та у апошні час лік забаставаушых дасягнуу да 150,000 чал.

У забрануй румынамі Бессарабі безсціханьня ідзе паустаньня селян, якоя перакінулася і у самую Румыню. Румынская войска адказваяцца душыць паустаньня. Румыня абвешчана на ваеннум палажэньні.

У Парыжы расейскія чорнасотнікі залажылі хаурус, які назвалі „Хаурус расейскіх эмігрантау (пераезжцау)“. Гэты хаурус дамагаяцца, каб у Расеі паставіць цара. Кіраунікам хаурусу выбран вядомы чорнасотнік гэн. Гурко, якога яшчэ Керэнскі выслау з Расеі за сяброускія адносіны яго да цара, якому ен пошля равалюцыі пісау пісьма.

На заходнюм хронця хаурусьнікі перамагаюць немцау. За апошні час, з 15 юля яны атабралі у немцау 40 кілом. зямлі і забралі у плен каля 50,000 чал.

У Гэрмані скончылася 8 унутраная пазычка. Усе пазычкі далі правіцяльству 8,000,000,000 марак.

У Францыі пашыраецца рух за згоду.

## З Расеі.

У Кіяве кінутаю бомбаю забіт камандуючы нямецкімі вайскамі ген. Эйгорн. Забіушы злоулян і празывая сябе Барысам Данскім. У злуку з гэтым есць чуткі, што Германьня хоча усю Украйну акупаваць — бач пацягнуць пад свой нагляд і управу.

На Украіня рабочыя на чугунках бастуюць вось ужо трэйцюю нядзелю. Ніякія пагрозы ні нямецкіх, пі аустрыйскіх уласціоу іх ня страшаць. Расейскія рабочыя хаурусы стараюцца памагчы сваім таварышам, і ужо сабіралі боляй 100.000 руб. грошы.

У Адэсі адбылося зборышча чугунковых рабочых, разам з прадстаунікамі гарацкіх работнічых арганізацыяу. На зборышчы вялікаю большасцю галасоу прынята разалюцыя, у якой выстауляна патрабаваньня адбудовы радавае улады на Украіня.

У Саратаве надзвычайная каміс'я выдала прыказ, якім караюцца усе тыя, хто паусюжыць правакацыйныя чуткі тым, што іх становяць за межамі закону, бач за зробляную ім напасць ці бяду—ніхто нічым ня адказвая.

Установляны новыя правілы, па якім прымаюцца вучні у вышэйшыя вучылішчы; гэтымі правіламі адменяяцца прыстауляць свідэцтвы і трымаць канкурсныя акзаміны, адменена плата за вучэньня і адчыпята прыемка усіх грамадзян, як мужчын, гэтак і кабет, ад 16 гадоу.

З Фінляпскаго вастрогу асвабаджон вядомы сацыяліст-бальшавік Камяняу.

На Украіня правіцяльства Скарапацкаго пастанавіла разагнаць усе партыі, ад народных-сацыялістау беручы. У злуца з гэстым усюды ідуць обыскі і арышты.

Уціск буржуазеі і грашауніцтва на Украіня і у Данской Вобласці—няпамерныя. Многія рабочыя уцякаюць у Расею.

У Пецярбурзя камісар друку зачыніу усе буржуазныя газэты.

## БІБЛІАГРАФІЯ.

„Чырвоны шлях“ № 1—2. Выданьня беларускаго атдзелу нацыянальнаго камісар'яту хауруса Пауночных Камунау. Цана 1 р.

Маладая беларуская часапіс збагацілася новым журналам! У Петраградзі вышау з друку № 1—2 „Чырвонаго Шляху“. Гэта новы плён тых скуткау, якія зрабіу і робіць с кожным часам малады жыватворчы беларускі сацыялістычны рух на глебя нацыянальна-культурнаго атраджэньня беларускаго працоунаго народу. Той цік, які нясупынна пашыраяцца да на здзіу цудоунаго з,явішча, якім маяцца выплыу усімі пахаванаго беларускаго пытаньня, патрабуя цэлая мора працы аб новай, выходзячай на арэну жыцьця краіны. З'явішча гэта, высунутая стыкам сучасных нам варункау, толькі некім цудам мусяла доуга ляжаць падсподам нячэпаным, пад аховаю трусячаго ат гэтай зачэпы вока. Вядома, гэта магло і можа з'ясняцца толькі тымі парадкамі, якія доугія вякі ужывалі два варожыя беларускаму працоунаму народу станы-польская буржуазея і паслухны ей кларыкалізм (духоуная ваяунічаства) і расейская самадзяржау'я са сваім азіяствам. Доугія панаваньня іх, пакінуушыя страшны след цемры духоунае, яшчэ і цяпер маюць бедовы оттук.

Есцяка людзі, што Беларусі, як гэтакае прызнаваць ня хочуць, гвалтоуна стараючыся зрабіць з'яе што хочаця, толькі ня самую. Цек рачэй у жыцьці разбіу усе стараньня сьвядомых „незнайцау“ Беларусі і адплюшчыу вочы сляпым.

Цяпер неяк нельга схаваць ці аднекацца ат таго, што есць і усім відно. Наадварот, само жыцьце прымушая пазнаваць с сапраўднаго боку усе, што бытуя і жыве. А раз ушчынаяцца які-кольвяк працэсс (цягнасць), та да яго натуральнаго канца ніхто ня у сілах спыніць. У гэткім працэся ікрас ачулася цяпер і Беларусь; яе стараюцца пазнаць усе: і врагі-нямецкая буржуазея, і прыяцялі, і самі ж Беларусы, якія у большасці, сорам сказаць, ня ведалі хто і што яны.

Новы двухтыдневік яскрава сведчыць нам, як у пору ен з'явіуся на сьвет. Пры тым напрамку, які ен зразу прыняу можна суцяшацца, што „Чырвоны Шлях“ той едзіны шлях, па якім пойдзя беларускі народ.

Шлях беларускаго народу быу дагэтуль „Чорным Шляхам“, на які яго і яшчэ усе стараюцца звярнуць цемныя сілы, цяпер жа ен мусіць стаць Чырвоным.

Той, хто яго пракладая ды ідзе па ім і вядзе—жывая надзея на гэта.

Тыднiовік, сказаць яму у пахвальбу, вышау надта багатым, як па зместу матэр,ялу, усе цэннаго ды вагкаго, так і па падбору гэтаго матэр,ялу. С першаго-да апошняго радку-усе падведзяна, да аднаго-усе адно другоя папауняя.

Аднак і між харошаго есцяка харашэйшая і я ікрас убачыу яго у дужа прыгожых і цэнных „Думках“ Е. Канчэра, дзе аутар у пекнум складзя выложвая свае пэчуцьцію да роднае краіны, нязабываючы час от часу прыкідаць так патрэбныя спраукі з рожных бакоу пазнаньня яе. З „Думак“ відаць, што аутар іх мосна хварэя душою за бяздольнасць свайго народу, якога ен, аднак, ня становіць вышэй другіх, што і сапрауды робіць. Ня уступаюць па сіля і пекнасці і „Абразкі Беларусі“ Н. В. Адным словам ня будзя за лішня сказаць, што „Чырвоны Шлях“ прынес сваім нараджэньням багаты дар беларускуй ліцэратуры.

Адзін нядахоп, што двухтыдпевік чуцьня спрэс напісан расейскаю моваю і толькі двум вершам спусцілі беларускай.

У гэтум шмат страты. У будучыня, трэба пажадаць, каб Шлях шляхам быу, а ня: ні то шлях ніто дарога.

Цана журналу пастауляна ня вялікая: усяго 1 руб. Выданьня ж чыстая і прыгожая. Рэдкі беларус ня купіць яго.

Пажадаям жа ж маладому брату доугаго жыцьця!

**Чытака.**

Радактуя і выдае Друкарскі Атдзел Беларускаго Нацыянальнаго Камісарыяту.



Типографія Сов. Раб. и Солд. Деп. Москва, Тверская, Мамоновскій пер., д. 12.